

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

На правах рукопису

Василюк Софія Вікторівна

УДК: 316.42:656.2

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Дисертація
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник:
Дикань Володимир Леонідович
доктор економічних наук,
професор

Харків – 2011

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	11
1.1. Соціалізація економічних процесів в умовах формування соціально-орієнтованої економіки України	11
1.2 Сутність соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту в контексті забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності галузі	28
1.3. Зміст та значущість системи управління соціально-економічним розвитком персоналу підприємств залізничного транспорту	48
Висновки до розділу 1	59
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	62
2.1. Загальна характеристика залізничного транспорту України як суб'єкту соціально-економічних відносин країни	62
2.2. Світовий досвід соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту	70
2.3. Сучасний стан підприємств залізничного транспорту України в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку персоналу	85
Висновки до розділу 2	111
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	113
3.1. Удосконалення планування соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту	113
3.2. Соціальний пакет як інструмент соціально-економічного розвитку	

	3
персоналу підприємств залізничного транспорту	130
3.3. Удосконалення механізму розробки та моніторингу реалізації соціальних проектів на підприємствах залізничного транспорту	144
Висновки до розділу 3	159
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	161
ДОДАТКИ	164
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	186

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний розвиток світової економіки характеризується загостренням соціально-економічних протиріч. Для України проблема соціально-економічного розвитку з кожним роком стає все більш актуальною, що обумовлено зростаючим рівнем безробіття, зменшенням життєвого рівня населення, наявністю заборгованості по заробітній платі, неефективністю вітчизняної системи охорони здоров'я тощо. В умовах низької ефективності державної політики при вирішенні соціально-економічних проблем основний тягар щодо забезпечення соціально-економічних потреб населення лягає на суб'єктів господарювання. Для них соціально-господарсько відповідальна діяльність стає концепцією бізнесу, встановлюючи пріоритетність задоволення соціальних потреб та інтересів усіх верст населення. Саме тому підприємства залізничного транспорту мають дотримуватися головної мети – формування необхідних умов соціально-економічного розвитку персоналу (СЕРП), що позитивно позначається на зростанні ефективності діяльності та конкурентоспроможності підприємств.

Проблемам управління соціально-економічним розвитком на макрорівні присвятили праці Абалкін Л.І., Амоша О.І., Архієреєв С.І., Гальчинський А.С., Геєць В.М., Зова В.А., Золотарьов А.М., Лукінов І.І., Мартякова О.В., Пашенко Ю.Є., Рубан Ю.Г. та ін. Соціально-економічні проблеми суб'єктів господарювання стали об'єктом дослідження відомих вчених – Ворожейкіна І.Є., Галузи С.Г., Криворучко О.М., Пасічника В.І., Савченко В.А., Української Л.О., Шинкаренка В.Г., Щербак В.Г. та ін. Дослідженню соціального розвитку підприємств залізничного транспорту, його управлінню, впровадженню принципів соціально-відповідальної діяльності та плануванню соціальних програм присвятили наукові праці Аксьонов І.М., Дикань В.Л., Ворона О.В., Компанієць В.В., Позднякова Л.О., Пшенична О.М., Стешенко О.Д. та ін.

Разом з тим, незважаючи на значну кількість досліджень, проблема забезпечення соціально-економічного розвитку персоналу підприємств

залізничного транспорту потребує подальшого опрацювання. Зокрема, не дістали належного висвітлення теоретичні засади соціально-економічного розвитку персоналу, чітко не з'ясовано його принципи та етапи реалізації; недостатньо розробленими залишаються питання управління соціальним пакетом; існує гостра необхідність удосконалення існуючої системи планування заходів соціально-економічного розвитку та механізму реалізації соціальних проектів. Все це зумовило вибір теми дисертації, її логіку і структуру.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана як ініціативна згідно з планом науково-дослідної роботи Української державної академії залізничного транспорту за темою «Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів», відповідає цілям Концепції Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007-2015 рр., Стратегії розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року, Стратегії економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції».

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретичних положень соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту та розробка практичних рекомендацій щодо його забезпечення в умовах формування соціально-орієнтованої моделі діяльності галузі.

Реалізація мети зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- розглянути процес соціалізації економічних систем в умовах формування соціально-орієнтованої економіки;
- розкрити сутність соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту в контексті забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності галузі, визначити цілі, рівні та необхідні умови його забезпечення, етапи реалізації;
- розглянути зміст та значущість системи управління соціально-економічним розвитком персоналу підприємств залізничного транспорту,

визначити суб'єкти, об'єкти та модель реалізації такого управління;

- дослідити закордонний досвід соціально-економічного розвитку персоналу на підприємствах залізничного транспорту;

- проаналізувати сучасний стан підприємств залізничного транспорту України в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку персоналу;

- розглянути можливості удосконалення планування соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту;

- сформулювати методичний підхід до розрахунку додаткової складової соціального пакету керівників середньої ланки управління підприємств залізничного транспорту за результатами діяльності структурної одиниці;

- сформулювати практичні рекомендації щодо удосконалення механізму розробки та моніторингу реалізації соціальних проектів підприємствами залізничного транспорту.

Об'єкт дослідження – процеси соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту.

Предмет дослідження – теоретичні та організаційно-методичні аспекти забезпечення соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах.

Методи дослідження. Теоретичну та методичну основу дослідження становили: *системний аналіз* соціально-економічного розвитку; *діалектичний підхід* до розгляду економічних явищ і протиріч; *логічне узагальнення* - для уточнення сутності поняття «соціально-економічний розвиток підприємств залізничного транспорту», встановлення його особливостей та етапів реалізації; *теоретичні узагальнення і порівняння* – при визначенні відповідності між колективними договорами російських та українських залізниць; *абстрактно-логічний метод* – для теоретичних узагальнень і формулювання висновків дослідження; *графоаналітичний* – для наочного подання статистичного матеріалу та схематичного зображення ряду теоретичних і практичних положень; *статистичного аналізу* – для аналізу сучасного стану підприємств залізничного транспорту України та факторів, які впливають на його соціально-економічний

розвиток; *економіко-математичного моделювання* – при обґрунтуванні вибору соціального проекту.

Інформаційну базу дослідження склали: закони України, міжнародні та державні соціальні стандарти, галузеві програми, матеріали Держкомстату України, Державної адміністрації залізничного транспорту України, ДТГО "Південно-Західна залізниця", Галузева угода між Державною адміністрацією залізничного транспорту України та профспілками на 2002-2006 рр., матеріали науково-практичних конференцій.

Наукова новизна отриманих результатів. Найбільш важливі результати дослідження, що містять елементи наукової новизни, полягають у наступному:

удосконалено:

- методичний підхід до управління соціальним пакетом на підприємствах залізничного транспорту за рахунок запровадження механізму забезпечення його гнучкості, що дозволило запропонувати методику розрахунку розміру додаткового елемента соціального пакету керівника структурного підрозділу за результатами реалізації заходів соціально-економічного розвитку персоналу;
- теоретико-методичний підхід до планування соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту, яке, на відміну від існуючої практики, пропонується здійснювати Службою соціально-економічного розвитку, що дозволяє забезпечити комплексність та масштабність вирішуваних питань в напрямках: діагностики, планування та прогнозування розвитку, соціального аудиту, соціальної адаптації та виховання персоналу, впровадження соціальних інновацій;
- класифікацію факторів соціально-економічного розвитку персоналу за рахунок доповнення класифікаційними ознаками: рівень формування, зміст, спрямованість, значення, керованість;
- механізм реалізації соціальних проектів підприємствами залізничного транспорту, що дає можливість, по-перше, підкреслити значення соціально-економічного розвитку персоналу в процесах соціального проектування, розробки концепції та реалізації проектів; по-друге, визначити необхідність

проведення моніторингу результативності соціальних проектів, які позначаються на рівні життєдіяльності персоналу;

– підхід до управління соціально-економічним розвитком персоналу підприємств залізничного транспорту на основі застосування системного підходу, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на формуванні та реалізації соціально-економічного потенціалу та передбачає акумулювання внутрішніх можливостей розвитку з метою забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності підприємств;

дістали подальшого розвитку:

– визначення сутності поняття «соціально-економічний розвиток персоналу» за рахунок розкриття його як передумови забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності підприємств, фактора їх конкурентоспроможності та принципу соціально-господарської відповідальної діяльності, що дозволило визначити рівні та необхідні умови його забезпечення, цілі та принципи реалізації з метою формування моделі соціально-орієнтованого управління підприємствами;

– обґрунтування схожості та розрізненості форми та змісту сформованого механізму соціального партнерства на залізницях Росії та України, що дозволило визначити пріоритетні напрямки соціально-економічного розвитку персоналу вітчизняних підприємств залізничного транспорту.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання розробок дисертаційного дослідження в системі управління соціально-економічним розвитком персоналу підприємств залізничного транспорту України та в процесі удосконалення механізму соціального партнерства, сформованого на підприємствах. Це в сукупності надасть можливість підвищити ефективність функціонування та конкурентоспроможність підприємств залізничного транспорту, прискорить формування соціально-орієнтованої моделі їх діяльності.

Пропозиції щодо удосконалення соціального пакету керівників структурних підрозділів було впроваджено на Південно-Західній залізниці (акт впровадження № 124/2-1 від 25 листопада 2010 року).

Практичну цінність пропозицій автора щодо удосконалення механізму розробки та моніторингу реалізації соціальних проектів на підприємствах підтверджено їх використанням в діяльності ЗАО «Транспроєкт» (акт впровадження № 01/15 від 15 грудня 2010 року).

Теоретичні та методичні розробки, запропоновані в дисертації, використовуються в навчальному процесі Інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів Української державної академії залізничного транспорту при викладанні дисциплін «Економіка підприємств», «Економіка праці і соціально-трудова відносини», «Забезпечення конкурентоспроможності підприємств», «Менеджмент персоналу» (акт впровадження від 4 жовтня 2010 р.) та Державного економіко-технологічного університету транспорту на курсах підвищення кваліфікації з питань організації та забезпечення професійного розвитку персоналу залізничного транспорту (акт впровадження від 17 листопада 2010 р.) .

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним дослідженням, в якому викладені авторські теоретичні положення та практичні розробки. В науковій праці [3], що виконана в співавторстві, здобувачу належить аналіз практики медичного страхування в залізничній галузі; у праці [4] - дослідження механізму управління соціально-економічними процесами на підприємствах; у праці [13] – визначення надійності системи недержавного пенсійного забезпечення, обґрунтування доцільності створення недержавного пенсійного фонду залізничного транспорту.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження пройшли апробацію на чотирьох міжнародних та двох всеукраїнських науково-практичних конференціях, перелік яких наведено в авторефераті у списку опублікованих праць.

Публікації. Основні положення і висновки дисертаційної роботи, всі пункти наукової новизни викладено у 15 наукових працях, серед яких 9 статей у наукових фахових виданнях. Загальний обсяг наукових публікацій складає 4,3 друк. арк., з них особисто автору належить 3,98 друк. арк.

Обсяг та структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 202 сторінки, в т. ч. основний текст займає 144 сторінки. Матеріали дисертації проілюстровано 33 рисунками, 9 таблицями та містять 11 додатків. Список використаних джерел налічує 164 найменування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова М. Додаткова пенсія – через професійний недержавний пенсійний фонд «Магістраль» / М. Абрамова // Вісник профспілки.-2006.- № 2 (469). - С. 2.
2. Агарков В.І. Організація й ефективність обслуговування залізничників на основі експериментального бюджетно-страхового фінансування / В.І. Агарков, О.А. Семиков, А.А. Датченко // Медицина транспорту України. – 2007. – №2. – С. 80-82.
3. Агзамов Р.З. Управление социальными процессами как фактор формирования конкурентных преимуществ промышленного предприятия / Р.З. Агзамов : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. социол. наук: спец. 22.00.08. «Социология управления» / Р.З. Агзамов. — Уфа.– 2007. — 20 с.
4. Аксенов И. М. Эффективность пассажирских железнодорожных перевозок: монография // И. М. Аксенов. – К.: Транспорт Украины, 2004. – 284 с.
5. Антоненко О.І . Розвиток системи соціального захисту населення регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О.І. Антоненко. – Одеса, 2006. – 20 с.
6. Бараш Ю.С. Управління залізничним транспортом країни: монографія / Ю.С. Бараш. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. ак. В. Лазяряна, 2006. – 264 с.
7. Батьковець Г.А. Соціальні аспекти управління трудовим колективом / Г.А. Батьковець // Вісник Львівського інституту економіки і туризму. – 2009. - № 4. Режим доступу до статті http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vliet/2009_4/1/3.pdf.
8. Белозеров В. Социально-экономические факторы дальнейшего развития железнодорожного транспорта России / В. Белозеров // Транспорт

Российской Федерации. – 2006. - № 4. – С. 25-27.

9. Березин А.Е. Задачи социального пакета в структуре стратегического управления организацией /А. Е. Березин. Режим доступа: http://www.isras.ru/abstract_bank/1208422393.pdf.

10. Болюбах В.В. Соціальний захист працівників на підприємствах / В.В. Болюбах // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №3. – С. 154–157.

11. Боронос В.Г. Життєвий цикл підприємства: аналіз існуючих моделей / В.Г. Бороною, Н.О. Сторчата // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2008. - № 2. – С. 28-32.

12. Василюк С.В. Аналіз розвитку соціального партнерства в Україні /С.В. Василюк // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна. – 2007. - № 19. - С. 245-246.

13. Василюк С.В. Аналіз шляхів удосконалення ефективності управління персоналом /Василюк С.В.// Збірник наукових праць Державного економіко - технологічного університету транспорту. Серія Економіка і управління. – 2009. - № 13. - С. 18-25.

14. Василюк С.В. Етапи, принципи та фактори соціально-економічного розвитку персоналу підприємств залізничного транспорту / С.В. Василюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. - № 33. - С. 265-272.

15. Василюк С.В. Концепція управління соціальним розвитком сучасного суспільства / С.В. Василюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2007. - № 17. - С. 102-103.

16. Василюк С.В. Необхідність удосконалення системи управління персоналом на залізниці /Василюк С.В.// Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2009. - № 27. - С. 31-32.

17. Василюк С.В. Оцінка соціально-економічного розвитку в контексті демографічної кризи в Україні /С.В. Василюк // Соціально-економічні реформи у контексті інтеграційного вибору України: матеріали V

Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 травня 2008 р., Том 3. - Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – С. 12-15.

18. Василюк С.В. Розробка та моніторинг реалізації соціальних проектів на підприємствах залізничного транспорту /Василюк С.В.// Ефективна економіка. – 2011.- № 3. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=488>.

19. Василюк С.В. Система управління соціально-економічним розвитком персоналу підприємств залізничного транспорту: сутність, суб'єкти, об'єкти, організаційно-економічна модель реалізації /С.В. Василюк // Агросвіт. - 2011. - Вип. 5 — С.32-37.

20. Василюк С.В. Соціалізація економічних процесів у залізничній галузі /С.В. Василюк // Корпорації та інтегровані структури: проблеми науки та практики: матеріали міжнародної науково – практичної конференції, Харків, 22 – 23 травня 2007 р. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2007. – С. 115-117.

21. Василюк С.В. Соціальне забезпечення пенсіонерів-залізничників /Стешенко О.Д., Василюк С.В.// Теорія та практика ринкових перетворень: економічний та соціальний контекст: матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. Том III.- Вінниця: ВІЕ ТНЕУ, 2008.- С. 202-206.

22. Василюк С.В. Соціальне страхування, як форма соціального захисту працівників залізничного транспорту /Стешенко О.Д., Василюк С.В.// Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2007. - № 21. - С. 164-168.

23. Василюк С.В. Проблеми державного управління пенсійним фондом України /С.В. Василюк // Статистична оцінка соціально – економічного розвитку: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Хмельницький, 17 травня 2007 р. — Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2007. – С. 235-237.

24. Василюк С.В. Управління персоналом на залізниці за принципами соціально-економічного паритету /Василюк С.В.// Проблеми економіки транспорту: матеріали ІХ Міжнародної наукової конференції 22-23 квітня 2010 р. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський національний університет

залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна., 2010. – С. 29.

25. Василюк С.В. Фінансово – економічний механізм управління соціальним розвитком персоналу /Стешенко О.Д., Василюк С.В.// Вісник соціально-економічних досліджень Одеського державного економічного університету. – 2008. - № 31. - С. 369-374.

26. Войцеховский Н.С. Технология разработки и реализации социального проекта (на примере реализации приоритетного национального проекта «Здоровье»): автореф. дис... канд. экон. наук: 22.00.08 «Социология управления» / Н.С. Войцеховский. - Санкт-Петербург, 2009. — 22 с.

27. Волянська О.В. Соціальна психологія / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська. – Харків: Вид-во ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 160 с.

28. Ворожейкин И.Е. Управление социальным развитием организации / И.Е. Ворожейкин. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 176 с.

29. Ворона О. В. Система соціальної відповідальності залізничного транспорту: сутність та цілі створення/ О. В. Ворона // Економіка: проблеми теорії та практики. - 2010. – №. 260, т. 1. - С. 169-177.

30. Галуза С.Г. Детермінанти системного розвитку національної економіки: глобалізаційний та інтеграційний аспекти / С. Г. Галуза, О.О. Шевченко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. - № 4(4). – С. 14-26.

31. Галузева угода між Державною адміністрацією залізничного транспорту України та профспілками на 2002-2006 роки (із змінами і доповненнями від 6.04.2004 р., 28.02.2006 р., 12.10.2006 р., 5.05.2008 р., 25.06.2008 р.) (дію угоди продовжено на 2007 - 2011 роки відповідно до спільної постанови від 28.02.2006 року). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uz.gov.ua/?m=policy.galuz_ugoda&lng=uk.

32. Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України, Конфедерацією роботодавців України та Всеукраїнськими профспілками і профоб'єднаннями на 2008–2009 роки // Праця і зарплата.–2008. - №6. – С. 10–16.

33. Генкин Б. М. Экономика и социология труда : учеб. для вузов / Б. М. Генкин. — 7-е изд., доп. — М. : Норма, 2007. — 448 с.
34. Гладчук О. Огляд соціально-економічних проблем забезпечення житлом працівників залізничного транспорту / О. Гладчук // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія: Економіка та управління. — 2008. - № 12. — С. 88-99.
35. Горин Н.И. Управление социальным развитием коллектива / Н.И.Горин . Курган: Изд-во Курганского гос. ун-та, 1998. — 97 с.
36. Грабчук О.М. Фактори невизначеності розвитку економіки України / О.М. Грабчук // Економічний простір. — 2008. - № 15. — С. 51-60.
37. Гуманистические ориентиры России [Абалкин Л.И., Барышева А.В., Воейков М.И., Караваева И.В. и др.; под. ред. Абалкина Л.И., Барышевой А.В., Сорокина Д.Е.]. — М.: Институт экономики РАН, 2002. — 391 с.
38. Данько М.І. Повышение эффективности функционирования естественных монополий в условиях рынка (по материалам железнодорожного транспорта): монографія. / Данько М.І., Дикань В.Л., Шраменко О.В. - Х.: УкрДАЗТ, 2010. - 168 с.
39. Дейнека О.Г.Регіональний аспект диспропорцій соціально-економічного розвитку України / О.Г. Дейнека // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. — 2009. - № 1(5). — С. 4-13.
40. Дикань В.Л. Відтворення людського капіталу підприємств залізничного транспорту / В.Л. Дикань, Н.М. Корольова // Економіка: проблеми теорії та практики. — 2009. - Вип.253— С. 157-165.
41. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятия: монография / В.Л. Дикань. — Харьков: Основа, 1995. — 160 с.
42. Дикань В.Л. Повышение эффективности работы транспортной отрасли в Украине на основе формирования системы организации и регулирования взаимодействия всех видов транспорта / В. Дикань, Д.Бойко //

Вісник Харківського національного університету. - Харків: ХНУ, 2001. - №512. - С. 115-117.

43. Дикань В.Л. Управление персоналом в системе эколого-экономического управления предприятием / В.Л. Дикань, И.В. Токмакова // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2004. - № 5-6. - С. 221-229.

44. Древаль О.Ю. Методичні підходи до визначення складових соціального пакета на підприємстві / О.Ю. Древаль, О.О. Павленко, Н.В. Караваєва // Економіка природокористування і охорони довкілля. – 2008. – С. 261-266.

45. Древаль О.Ю. Учет экологически неблагоприятных условий при формировании социального пакета / О.Ю. Древаль // Вісник СумДУ. Серія економіка. – 2008. - №2. – С. 102-105.

46. Доклад начальника Департамента социального развития ОАО «РЖД» О.В. Дудкина // Железнодорожный транспорт. – 2010. - № 6. Режим доступа: <http://www.zdt-magazine.ru/publik/pravlenie/2010/06-10/dudkin.htm>.

47. Докторович А.Б. Социальные инновации и развитие трудового потенциала стран СНГ. Режим доступа: http://iee.org.ua/files/alushta/40-doktorovich-soc_innov_i_razv.pdf.

48. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.1 / Редкол. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Вид. центр "Академія", 2000. – 864 с.

49. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.3 / Відп. ред.: ... С. В. Мочерний. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 848 с.

50. Еллисов В. Рух вперед: зупинок не передбачено / В. Еллисов // Урядовий кур'єр. – 2010. - №243. - С. 14.

51. Євдокимова Д.М. Державне регулювання економічного розвитку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 «Економічна теорія» / Д.М. Євдокимова. — К., 2002. — 20 с.

52. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія / Я.А. Жаліло. - К.: НІСД, 2009. - 336 с.

53. Жуковська В.М. Соціальна відповідальність як напрям реалізації корпоративної стратегії розвитку / В. М. Жуковська, Н. В. Сичова // Збірник наукових праць Національного університету водного господарства та природокористування. Серія: економіка. – 2008. – Вип.. 1(41). – С. 72 – 79.

54. Закон України „Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення” (№ 799 від 25.12.2008). Режим доступу: <http://ligazakon.ua>.

55. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення»

56. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (від 05 жовтня 2000 р. № 2017-III) // Відомості Верховної Ради України. –2000. – № 48. – Ст. 409.

57. Залізничники почнуть відкладати гроші на старість // Магістраль.- 2010. - № 92 (1571). – С.1,4.

58. Залуцький В.П. Сутність соціально-економічного розвитку машинобудівних підприємств: методи та принципи їх забезпечення / В.П. Залуцький // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.11. – С. 163-169.

59. Зарубіжний досвід соціального партнерства // Україна: аспекти праці. — 1998. — №1. — С. 38—43

60. Захарова Т.И. Социология и психология управления / Т.И.Захарова, Д.Е.Стюрина. - М.: Изд. Центр ЕАОИ. 2008. – 200 с.

61. Зова В. А. Особливості формування державної концепції соціального розвитку / В. А. Зова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2008. - № 24. – С. 86-92.

62. Зова В.А. Практика впровадження соціальних інвестицій на підприємствах залізничної галузі / В.А. Зова // Економічний простір. – 2008. - № 15.- С. 150-155.

63. Іваницька Н.Б. Складові соціального розвитку машинобудівних підприємств / Н.Б. Іваницька // Вісник Національного університету

"Львівська політехніка". – 2009.- Вип.. 657. – С. 222-226.

64. Калинеску Т. В. Проблемы социально-экономического развития предприятий в условиях экономического кризиса / Т.В. Калинеску, Е.А. Гречишкина // БизнесИнформ. – 2009. - № 4(1). – С. 66-69.

65. Качалина Л.Н. Конкурентоспособный менеджмент / Л.Н. Качалина. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 464 с.

66. Квас Г. О. пріоритетах стабільності / Г.О. Квас, О. Подольська // Львівський залізничник. – 2010. – 15 жовтня. – С. 5.

67. Кириченко О. 5 топ-подій залізничної галузі. Результати. В посткризовий рік «Укрзалізниця» продемонструвала стабільне зростання / О. Кириченко // Урядовий кур'єр. – 2010. - №243. - С. 10.

68. Кодекс корпоративной социальной ответственности ОАО "Российские железные дороги" [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://doc.rzd.ru/isvp/public/doc?STRUCTURE_ID=387&layer_id=3368&refererLayerId=3339&id=3827.

69. Козирева О.В. Соціально-економічна спрямованість інноваційного розвитку підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.09.01 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / О.В. Козирева. — Х., 2005. — 19 с.

70. Колективний договір між Державним територіально-галузевим об'єднанням "Південно-Західна залізниця" та Дорожнім комітетом профспілки залізничників і транспортних будівельників.

71. Коллективный договор открытого акционерного общества ОАО "РЖД" на 2011-2013 гг. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://doc.rzd.ru/isvp/public/doc?STRUCTURE_ID=5070&layer_id=3368&refererLayerId=3339&id=3943.

72. Колосок А.М. Інституційне забезпечення соціального партнерства / А.М. Колосок // Актуальні проблеми економіки . – 2009. - № 10(100). – С. 74-79.

73. Конституція України (прийнята ВРУ на п'ятій сесії Верховної

Ради України 28 червня 1996 р.) // Відом. Верховної Ради України. –1996. – № 30.

74. Королюк Ю.Г. Взаємодія суб'єкта та об'єктів регіональної політики як складових систем управління / Ю.Г. Королюк // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2010. - № 3 [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2010_3/files/DU310_35.pdf.

75. Корпоративный социальный отчет ОАО «РЖД» - 2009. – М.: ОАО «РЖД», 2010 – 135 с.

76. Космарова Н.А. Управління соціальним розвитком колективів промислових підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Н.А. Космарова. - Запоріжжя, 2006. - 20 с.

77. Криворучко О.М. Сучасне розуміння стратегій управління персоналом підприємства / О.М. Криворучко, Т.О. Водолажська // Економіка транспортного комплексу. – 2009. – № 13. – С. 129-137.

78. Куделя В.В. Основні напрямки підвищення конкурентоспроможності залізничного транспорту / В.В. Куделя // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. - № 31. – С. 32-34.

79. Кудряченко А.І. Соціальне партнерство: європейський досвід і Україна / А.І. Кудряченко // Стратегічні пріоритети. – 2008. - № 3(8). – С. 132-141.

80. Кулаєв Ю. Ф. Економіка залізничного транспорту: навч. посіб./ Ю.Ф.Кулаєв. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. – 232 с.

81. Литвиненко А.В. Управління соціальним розвитком трудового колективу: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / А.В. Литвиненко. - Х., 2005. — 20 с.

82. Ложачевська О.М. Теоретичні дослідження соціального партнерства / О.М. Ложачевська, А.О. Аммарі // Проблеми підвищення

ефективності інфраструктури. – 2010. -№ 28 [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_28/Lojachev.pdf.

83. Лопухова К.О. Вплив корпоративної культури на соціальні процеси підприємства / К.О. Лопухова // Вісник економіки транспорту і промисловості . – 2010. - № 31. – С. 216-219.

84. Лукинов И.И. Эволюция экономических систем / И.И. Лукинов. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. – 567 с.

85. Луков В.А. Социальное проектирование / В.А. Луков. – М.: Изд-во Московского гуманитарного университета: Флинта, 2007. – 270 с.

86. Лучко М. Л. Этика бизнеса – фактор успеха / М.Л. Лучко. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 320 с.

87. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір: монографія / За ред. Е. М. Лібанової. — К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. — 383 с.

88. Ляско В. И. Стратегическое планирование развития предприятия: учебное пособие для вузов / В.И. Ляско. — М.: Издательство «Экзамен», 2005. — 288 с.

89. Маковеев П.С. Формирование системы мотивации труда в условиях развития рыночных отношений: учеб. пособие / П.С. Маковеев. – Одесса: ОГПУ, 1999. – 218 с.

90. Мельник Л.Г. Экономика развития / Л.Г. Мельник. – Сумы: Университетская книга, 2006. – 662 с.

91. Механізм управління розвитком соціально-економічних систем: монографія / за заг. ред. О.В. Мартякової. – Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2010. – 688 с.

92. Мешков В.Р. Особенности российской модели социального аудита / В.Р. Мешков // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. - 2009. – Вип. 15. – С. 410-417.

93. Миранова Н.И. Введение в системный анализ / Н.И. Миранова . –

Челябинск, 2004. – 28 с.

94. Михуринская Е.А. Концепции социально-экономического развития общества в контексту экономических теорий / Е.А. Михуринская // Проблемы материальной культуры. - 2006. — №86. — С. 34-38

95. Міцкевич Н. А. Мотивація робітників основного виробництва на підприємствах машинобудівного комплексу: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Н.А. Міцкевич. - Х., 2010. — 20 с.

96. Москалев И. Технологические основы социально-инновационного государственного управления. Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru/Moskalev23.htm>.

97. Мухин В.И. Исследование систем управления: учебник для вузов / В.И. Мухин — М.: Издательство «Экзамен», 2003.—384 с.

98. Недобега О.О. Моніторинг соціально-економічного розвитку підприємств / О.О. Недобега // Часопис економічних реформ. – 2011. - № 1. – С 99-103.

99. Новак І. Соціальний пакет як механізм удосконалення оплати праці / І. Новак // Україна: аспекти праці. – 2008. - № 2. – С. 6-13.

100. Новиков Д.А. Модели и методы организационного управления инновационным развитием фирмы / Д.А. Новиков., А.А. Иващенко. – М.: КомКнига, 2006. – 332 с.

101. Новосельська Л.І. Шляхи запровадження медичного соціального страхування в Україні / Л.І. Новосельська // Науковий вісник НЛТУ. – 2008. – Вип. 18.1. – С. 82-85.

102. Основні соціальні стандарти, гарантії та показники розвитку України (2000 – 2010 роки): збірник основних соціальних стандартів, гарантій та показників розвитку / Міністерство праці та соціальної політики України. – К: Департаментом стратегії соціального розвитку, 2010. – 15 с.

103. Осовська Г.В. Основи менеджменту: навч. посібник / Г.В. Осовська. – К.: Кондор, 2003. – 556 с.

104. Отчет о выполнении условий Отраслевого соглашения по организациям железнодорожного транспорта за первое полугодие 2010 года. – М.: ОАО «РЖД», 2010. – С. 47 с.

105. Офіційний сайт Державного комітету статистики України:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

106. Пашинова С.Ю. Повышение эффективности социальных расходов в железнодорожной компании / С.Ю. Пашинова // Соискатель. – 2007. - № 1. – С. 24-27.

107. Пенсія, яка працює на людину, а не навпаки // Львівський залізничник. – 2010. – 31 грудня. - С. 2,6.

108. Петрушенко М. М. Поєднання комплексного та індивідуального підходів до структуризації соціального пакету підприємства / М. М. Петрушенко, Ю. Т. Алібекова // Вісник СумДУ. Серія економіка.- 2010. - № 2. – С. 54-62.

109. Пирог О.В. Сталий соціально-економічний розвиток в Україні в умовах формування інвестиційної політики держави // О.В. Пирог, Л.І. Катан // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2008. - №4 [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Aprer/2008_4_2/63.pdf.

110. Писаревський І. М. Менеджмент організацій: нав. посіб. / І.М. Писаревський, Л.А. Нохріна, О.В. Познякова. - – Харків: ХНАМГ, 2008. – 133с.

111. Позднякова Л.О. Соціально-економічна модель розвитку залізничного транспорту України: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.02.03 «Організація управління, планування і регулювання економікою» / Л.О. Позднякова. — Х., 2002. — 30 с.

112. Постановление Правительства Российской Федерации № 585 от 18.09.2003 г. «О создании открытого акционерного общества "Российские железные дороги" [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://doc.rzd.ru/isvp/public/doc?STRUCTURE_ID=5062&layer_id=3368&re

fererLayerId=3339&id=3932

113. Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 10 января 2009 г. № 19 «Об утверждении Устава государственного объединения «Белорусская железная дорога», внесении изменений в некоторые постановления Совета Министров Республики Беларусь и признании утратившими силу некоторых постановлений Правительства Республики Беларусь» [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://pravo.by/webnpa/text.asp?start=1&RN=C20900019>.

114. Прокопенко О.А. Податкова система як фактор впливу на соціально-економічний розвиток регіону// Економіка та держава. – 2008. – №2. – С.19-23.

115. Пшеничная Е.Н. Определение интегрального показателя для оценки уровня социального развития коллектива предприятия / Е.Н. Пшеничная // Науч.-техн. сб. «Коммунальное хозяйство городов»: Серия: Экономические науки. – 2007. – Вып. 75. – С. 178-183.

116. Пшенична О.М. Управління соціальним розвитком колективу підприємства (на прикладі залізничного транспорту): автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / О.М. Пшенична. - Х., 2008. — 19 с.

117. Радионова И. Экономический рост с участием человеческого капитала / И. Радионова // Экономика Украины. – 2009. - № 1. – С. 19-30.

118. Решетніченко А. Соціальний аудит в управлінні суспільством / А. Решетніченко, Т. Маматова //Актуальні проблеми державного управління, 2003. – Вип. 1(11). – С.80–88.

119. Розпорядження КМУ „Про затвердження плану заходів на 2009 рік, спрямованих на реалізацію пропозицій всеукраїнських профспілок та профоб'єднань з питань стабілізації економіки та забезпечення соціального захисту працівників” від 25 лютого 2009 р. № 274 [Електронний ресурс]. Режим доступа: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=274-2009-p>.

120. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів щодо організації соціального діалогу в Україні» від 18 березня 2009 р. № 285 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=285-2009-%F0>.

121. Румянцев А. М., Инструментарий экономической науки и практики. Научно-популярный справочник / Румянцев А. М., Яковенко Е. Г., Янаев, С. И. – М.: Знание, 1985. – 304 с.

122. Савченко В.А. Управління розвитком персоналу: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – С. 306–308.

123. Сапрунова Е.В. Совершенствование механизма социально-экономического развития предприятий швейной промышленности: автореф. дис... канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами промышленности» / Е.В. Сапрунова. — Краснодар, 2006. — 24 с.

124. Семянистая Е. Исследование социального пакета российских компаний во время кризиса / Е. Семянистая. – М.: AXES Management, 2009. – 29 с.

125. Симпсон С. Социальное измерение в бизнесе / С. Симпсон, С. Туркин. - М.: Изд. дом. «Красная площадь», 2001. – 96 с.

126. Сичова Н. Формування стратегії соціального розвитку підприємств торгівлі / Н.Сичова // Вісник КНТЕУ. – 2009. - № 3. – С. 32-40.

127. Склад Е. Н. Методические основы управления развитием социального потенциала промышленных предприятий / Е. Н. Склад, И. О. Зверкович // Менеджмент в России и за рубежом. — 2008. — № 2. — С. 103–108.

128. Славка Є. На якій тязі їздить залізниця? / Є. Славка // Урядовий кур'єр. – 2010. - №243. - С. 12.

129. Сначов Н. П. Принципы мотивации труда на железнодорожном транспорте // Н.П. Сначов, А.А. Пашнюк // Вагонный парк. – 2010. -

№ 9. – С. 18-21.

130. Социологическая энциклопедия: В 2-х томах / рук. научн. проекта Г. Ю. Семигин; гл. ред. В. Н. Иванов, Т. 2. — М.: Мысль, 2003. — С. 456.

131. Соціальна термінологія: Словник-довідник / П.М. Василенко, В.С. Васильченко, В.М. Галицький, П.В. Швець. – К.: Знання України, 2007. – 296 с.

132. Соціальне партнерство: яким йому бути? // Голос України. — 1996. — 6 травня.

133. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи / [Бандур С.І., Заєць Т.А., Куценко В.І. та ін.]; за заг. ред. Б.М. Данилишина. – Черкаси: Брама – Україна, 2006. – 620 с.

134. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / [Амоша О.І., Геєць В.М., Кизим М.О., Пащенко Ю.Є. та ін. за заг. ред. В.М. Геєця]. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 С.

135. Социальный аудит: учебн. / под ред. А.А. Шулуца, Ю.Н. Попова. – М.: Издательский дом «АТИСО», 2008. – 620 с.

136. Социальный пакет: что включить и как ввести // Все о бухгалтерском учете. – 2008. - № 39. – С. 3-20.

137. Спасенников В.В. Экономическая психология: учебн. / В.В. Спасенников. – М: ПЭР СЭ, 2003. – 448 с.

138. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / [Гальчинський А.С., Геєць В.М., Бабенко С.Г., Базилюк Я.Б. та ін.]. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

139. Стратегия развития железнодорожного транспорта в Российской Федерации до 2030 года.

140. Стратегія розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року (схвалено розпорядженням КМУ від 16 грудня 2009 р. № 1555-р).
Режим

доступу:

<http://www.ameu.org.ua/fileadmin/files/i/baza/pravovaya%20baza/Transp>

ort.

141. Ступко А.В. Механізм соціально-економічного розвитку малого бізнесу в регіоні / А.В. Ступко // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2010. - № 31 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2010_31/statti/2_10.htm.

142. Сухарев М.В. Эволюционное управление социально-экономическими системами / М. В. Сухарев. – Петрозаводск: КарНЦ РАН. – 2008. – 258 с.

143. Теория управления: социально-технологический подход. Энциклопедический словарь, 3-е изд., перераб. и доп. / Под. ред. Иванова В.Н., Патрушева В.И. – М.: Муниципальный мир, 2004. – 672 с.

144. Токмакова І.В. Дослідження сутності стійкого розвитку залізничного транспорту / І.В. Токмакові // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. - № 29. – С. 227-229.

145. Толстова А.В. Аналіз та систематизація факторів, що впливають на конкурентоспроможність економічних систем різних рівнів господарювання / А.В. Толстова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. - № 30. – С. 97-102.

146. Тощенко Ж. Социальное настроение / Ж. Тощенко, С. Харченко. – М.: Academia, 1996. – 196 с.

147. Указ Президента України «Про розвиток соціального діалогу в Україні» (від 29.12.2005 № 1871/2005, зі змінами та доповненнями від 20.12.2010р. № 1145/2010) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

148. Україна в 2008 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія / [Рубан Ю.Г., Авксентьев О.Л., Архієреєв С.І., Новікова О. Ф.; за заг. ред. Ю.Г. Рубана]. – К.: НІСД, 2008. – 744 с.

149. Українець С. Соціально-трудова відносина в Україні: зміст і

розвиток // Україна: аспекти праці. — 1999. — №3. — С. 35-41.

150. Українська Л. О. Методичні основи формування системи управління розвитком персоналу підприємства / Л. О. Українська // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2009. - № 28. – С.198-202.

151. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент. учебник, 4-е изд. / Р.А. Фатхутдинов.- СПб.: Питер, 2003. - 400 с

152. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: учебник / Р.А. Фатхутдинов.- М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 544 с.

153. Федичкина Т.В. Социально-экономический потенциал территории как объект стратегического государственного управления / Т. В. Федичкина, Т.И. Седашкина // Системное управление. - 2010. - № 4. Режим доступа до статті:

154. Фірсова І.В. Соціально-економічний розвиток регіону і формування нового типу споживача: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка / І.В. Фірсова.— Х., 2003. — 20 с.

155. Чебанова Н. В. Комплексний підхід до системи стратегічного управління активами підприємств залізничного комплексу / Н. В. Чебанова. – Х.: УкрДАЗТ, 2009. – 305 с.

156. Человеческое развитие: новое измерение социально-экономического прогресса: учеб. пособ./ под общей редакцией проф. В.П. Колесова. - М.: Права человека, 2008. – 636 с.

157. Черевешник Н.Н. Программно-целевое социальное планирование развития трудового потенциала / Н.Н. Черевичник: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. социол. наук: спец. 22.00.08. «Социология управления» / Н.Н. Черевешник. — Саратов.– 2006. — 23 с.

158. Чупир О.М. Планування витрат на соціальний розвиток колективу підприємства згідно кількісного визначення соціальних пріоритетів / О.М. Чупир // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2009.- № 28. –С. 232 – 234.

159. Чухно А. Актуальные проблемы развития экономической теории на современном этапе / А. Чухно // Экономика Украины. – 2009. - № 5 (562). – С. 15-35.

160. Шуть О.В. Страхування у системі соціального захисту працівників залізничного транспорту / О.В. Шуть // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія: Економіка та управління. – 2008. - № 12. – С. 80-87.

161. Щербак В. Г. Управління трудовим потенціалом транспортних підприємств / В. Г. Щербак // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2007. - № 17. –С. 124-130.

162. Экономика и социология труда: (социально-трудовые отношения): учебник / Каз М.С., Гага В.А, Миллер Е.В. и др.; под ред. В.А. Гаги – Томск: Изд-во Томского госуниверситета, 2008 – 340 с.

163. Юрков М. Соціальний пакет як різновид соціальної діяльності підприємства: правові аспекти / М. Юрков // Право України. – 2007.- №7. – С. 38-41.

164. Noworól A. Planowanie rozwoju terytorialnego w skali regionalnej i lokalnej / A. Noworól.— Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2007. — 264 s.